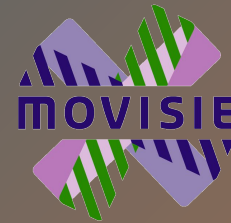

Preventie van discriminatie en racisme in het onderwijs

Kennisplatform Inclusief Samenleven en Movisie
Wereldburgerschap.Community

kennis en aanpak van
sociale vraagstukken

Kennisplatform
inclusief samenleven

Introductie & kennismaken

A thick, hand-drawn style orange line underlining the title.

Inhoud

Welkom

Feiten en cijfers

Model van James Banks

Wat werkt & concrete tools

Wat kan ik doen?

Einde

Feiten en cijfers

Onderzoek in Nederland

“Bij voetbal bijvoorbeeld, als we verliezen, noemt de andere groep ons zwarte apen.”

“Bij ons wordt er zoveel gescholden met het N -woord dat het normaal is voor kinderen.”

“Zwarte banaan. Mijn zwemmeester zei dat tegen een jongetje omdat hij niet kon zwemmen en zwart was.”

“De leerkracht doet er niks aan”

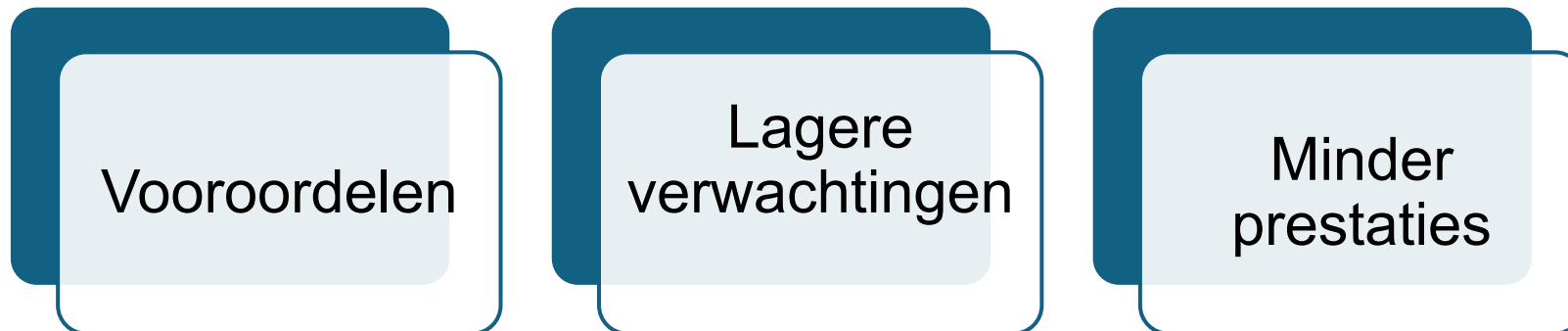
Onderzoek in Nederland

- De Bruijn et al., 2022 onder **kinderen van 6 tot 8 jaar**. **Voorkeur voor witte kinderen**, daarna voor kinderen van kleur. Meest negatief over kinderen met 'Midden Oosten' afkomst
- Pektas et al, 2023 onder kinderen tussen **6-10 jaar**. Witte kinderen duidelijk **voorkeur voor witte kinderen**. Kinderen van Turkse afkomst en 'Afrikaanse' afkomst niet.
- De Bruijn et al., 2024 onder kinderen **7 t/m 13 jaar**. Plaatjes van kinderen met vraag: wie is Nederlands? 8 kinderen werden aangewezen als Nederland, waarvan 77% wit was ► **stereotype beeld van wie de echte Nederlander is**

Onderzoek in Nederland

- Van den Bergh et al., 2010: verschillende verwachtingen die docenten zonder migratieachtergrond op basis afkomst, die voorkomen uit (impliciete) vooroordelen

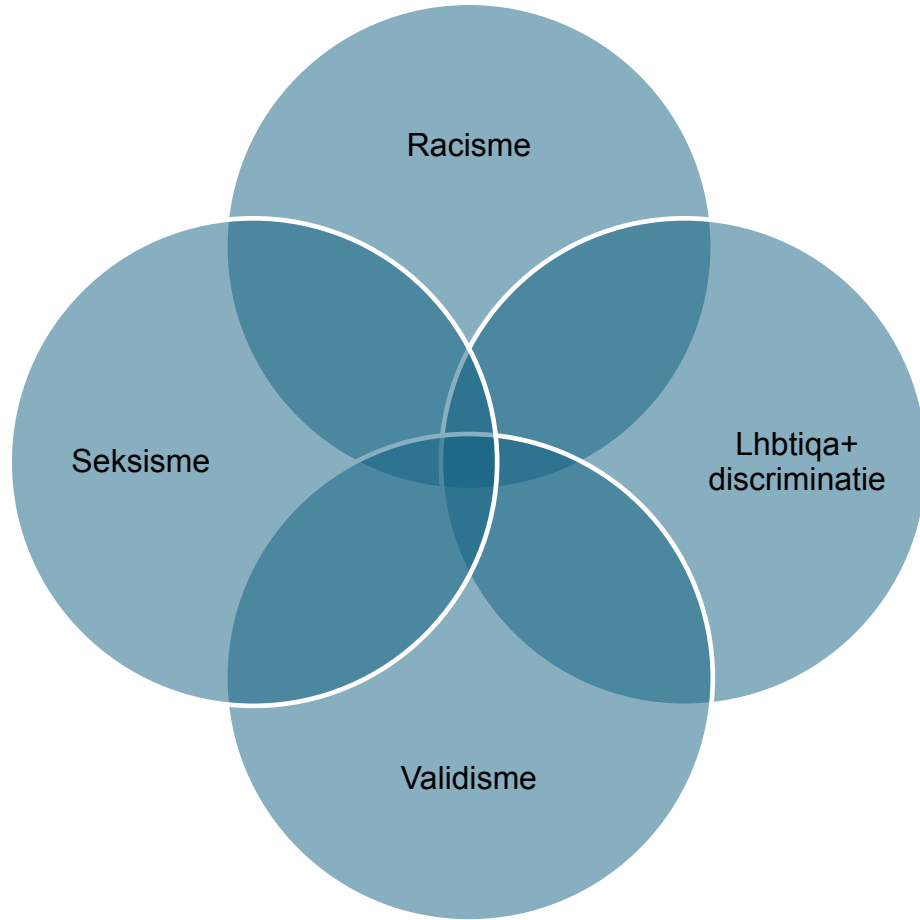

Onderzoek in Nederland

- SCALIQ en
Gelijke Kansen Alliantie (2025)

Discriminatie op school

- Van leerling naar leerling
- Van leerling naar docent
- Van docent naar leerling
- Van docent naar docent
- In de lesmaterialen, in het beleid, procedures (systeem)

Wat werkt NIET tegen discriminatie en racisme?

- A. Stereotypen bespreken en uitleggen dat deze niet kloppen (aan zowel leerlingen als docenten)
- B. Leerlingen en docenten leren ingrijpen als omstander bij discriminatie en racisme
- C. Leerlingen en docenten leren over racisme in het verleden, heden en de negatieve gevolgen er van
- D. Inleving en empathie vergroten t.a.v. gediscrimineerde groepen (onder zowel leerlingen als docenten)

Wat werkt NIET tegen discriminatie en racisme?

- A. Stereotypen bespreken en uitleggen dat deze niet kloppen (aan zowel leerlingen als docenten)
- B. Leerlingen en docenten leren ingrijpen als omstander bij discriminatie en racisme
- C. Leerlingen en docenten leren over racisme in het verleden, heden en de negatieve gevolgen er van
- D. Inleving en empathie vergroten t.a.v. gediscrimineerde groepen (onder zowel leerlingen als docenten)

Antwoord:

A

Vragen?

Aanpassing op James Banks' Model Voor Inclusief Onderwijs

Versterken van de Schoolcultuur en Sociale structuur

Onderwijsorganisaties zijn een sociaal en cultureel systeem. Met wie wordt samengewerkt? Welke ruimte en rol hebben verschillende actoren? Wat zijn (impliciet) geldende normen en ethos? Hoe worden macht en middelen verdeeld?

Toevoegen van Onderwijsinhoud

Integreren van diverse culturele en sociale perspectieven in het curriculum. Andere bronnen, onderwerpen en voorbeelden toevoegen. Doel: aansluiten bij de (super)diverse achter-gronden van leerlingen/ studenten

Pedagogiek van Gelijke Kansen en gelijkwaardigheid

Het implementeren van onderwijsmethoden, stijlen, technieken, werkvormen die gelijkwaardige ontwikkelkansen bieden aan alle leerlingen/ studenten.

Aandacht voor Kennisconstructie

Erkennen dat kennisconstructie wordt beïnvloed door culturele aannames, perspectieven en referentiekaders en dat macht hierbij een rol speelt. Doel: aanzetten tot kritische analyse en transformatie van onderwijsinhoud.

Terugdringen van Vooroordelen, tegengaan van Discriminatie en Racisme

Bevorderen van respect, democratische houding, democratische waarden en sociale veiligheid. Terugdringen van vooroordelen en tegengaan van discriminatie en racisme door inzetten van activiteiten en werkvormen.

Wat kan ik doen in mijn school?

- **Individuele leerling**
 - Behoeften signaleren
 - Objectief beoordelen
- **Groepsdynamiek**
 - Ingrijpen bij uitsluiting/discriminatie
 - Conflicten begeleiden
- **Vakinhoud**
 - Gelijke kansen in didactiek
 - Toetsen zonder bias
 - Diverse representatie
 - Multiperspectief stimuleren
 - Werkvormen en materialen tegen discriminatie en vooroordelen
- **Ouders & omgeving**
 - Aansluiten bij leefwereld
 - Passende communicatie en samenwerking
- **Schoolklimaat**
 - Sociaal veilig klimaat (visie, beleid en melden)
- **Docenten(team)**
 - Professionalisering, deskundigheid, zelfontwikkeling en reflectie
- **Beleid & leiderschap**
 - Inclusie verankeren (werving & selectie, leiderschap, randvoorwaarden)

Voorbeeld: Zonova schoolbestuur

gefuseerd tot één kindontwikkelorganisatie: Zonova opvang & onderwijs. Wij zijn een onmisbare schakel in de gemeenschap van Amsterdam Zuidoost. Onze meer dan 750 educatief-pedagogisch professionals en vrijwilligers zetten zich dagelijks in voor ruim 5.500 kinderen. In 2025 nog voor kinderen tussen de 2 en 13 jaar, in de komende jaren ook voor kinderen vanaf 0 jaar. Dat doen we vanuit 25 voorscholen, 19 basisscholen en verschillende locaties voor buitenschoolse opvang (bsop). Wij doen ertoe in Zuidoost en zijn trots op onze bijdrage aan de ontwikkeling van alle kinderen.

Door onze organisaties voor opvang en onderwijs samen te voegen zijn we nog beter in staat het verschil te maken voor de kinderen in Zuidoost en bouwen we mee aan een sterker Zuidoost. Dit Koersplan 2030 is onze ambitieuze routekaart waarin inclusiviteit, innovatie en samenwerking centraal staan. Onze interventies om de kwaliteit in onze kindcentra duurzaam te verhogen, zijn gebaseerd op de theorie over 'multicultureel onderwijs' van de Afro-Amerikaanse hoogleraar onderwijskunde James Banks. Een theorie die ook goed van toepassing is op kinderopvang. Met dit plan verwezenlijken we vanuit hart (onze bezieling en passie) en hoofd (onze ratio, mede gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek) onze droom, ons doel: kinderen de ruimte geven zich te ontwikkelen tot het maximum van hun potentie. Dat is onze droom, en het doel van dit plan.

Koersplan 2030

Dit plan is tot stand gekomen met bijdragen van uit onze gehele organisatie, kinderen voorop. Zij deelden hun dromen met ons en inspireerden ons daarmee tot het beschrijven van onze doelen en beloften. Aan dit plan werd verder meegebouwd door professionals, ouders, toezichthouders, medezeggenschap en door partners uit de gemeenschap van Zuidoost en daarbuiten.

In deze publiekversie beschrijven we de hoofdlijnen van ons uitgebreide Koersplan 2030. Via jaarplannen draagt elke Zonova-locatie bij aan het waarmaken van onze doelen en beloften. Wij nodigen iedereen uit om mee te werken aan het uitvoeren van deze droom: kinderen, ouders, professionals, organisaties en gemeenschappen in de wijken, beleidsmakers en andere betrokkenen. Samen bouwen we een solide leer- en ontwikkelbasis voor de volgende generatie wereldburgers.

“Ik wil me veilig voelen,
en blij en fijn”

4

Missie, visie en kernwaarden

Onze missie

De hernieuwde missie van Zonova opvang & onderwijs luidt:

Bij Zonova opvang & onderwijs wordt ieder kind in Zuidoost de beste versie van zichzelf, zodat ieder kind in de toekomst als actieve wereldburger het verschil kan maken.

Onze visie

Wij geloven in een toekomst waarin elk kind, ongeacht achtergrond of omstandigheden, zich kan ontwikkelen tot een zelfbewuste, actieve en betrokken wereldburger. Deze overtuiging is onze drijfveer. Wij hebben hoge verwachtingen van kinderen: ieder kind in Amsterdam Zuidoost beschikt over unieke talenten. Wij mogen hen begeleiden om deze te ontdekken en vervolgens maximaal te ontwikkelen.

Samen met ouders, gemeenschap en educatief-pedagogisch professionals werken we aan een cultuur waarin leren, ontdekken en spelen hand in hand gaan. We combineren het beste uit pedagogiek en educatie om een rijk en breed aanbod te bieden dat aansluit bij de unieke behoeften van kinderen in Amsterdam Zuidoost. Deze geïntegreerde aanpak van opvang en onderwijs vereist lef en innovatie: we durven grenzen te verkennen en tradities te herzien, zodat we de beste resultaten voor kinderen realiseren.

In lijn met deze visie hebben wij onze visie op het kind, de ouders, de gemeenschap en onze professionals verder uitgewerkt. Hierin zijn onze kernwaarden ubuntu, optimisme en veerkracht zichtbaar, die we hierna beschrijven.

5

Strategische doelen voor onze organisatie

Dit omvat onder meer de volgende doelen:

- Het versterken van samenwerking met gemeenschappen
- Het versterken van samenwerking met gemeenschappen
- Het versterken van samenwerking met gemeenschappen
- Het versterken van samenwerking met gemeenschappen
- Het versterken van samenwerking met gemeenschappen

Een routekaart naar realisatie

Om onze droom voor de kinderen in Amsterdam Zuidoost te realiseren, stellen wij een uitvoeringsgericht programma op. Het actie- en implementatieplan wordt de leidraad voor het verwezenlijken van de doelen zoals vastgelegd in ons Koersplan 2030.

Taskforces, bemenst door onze toppers en op onderdelen ondersteund door externe specialisten, werken onder leiding van een transitiecoach van 2025-2030 aan de volgende strategische projecten:

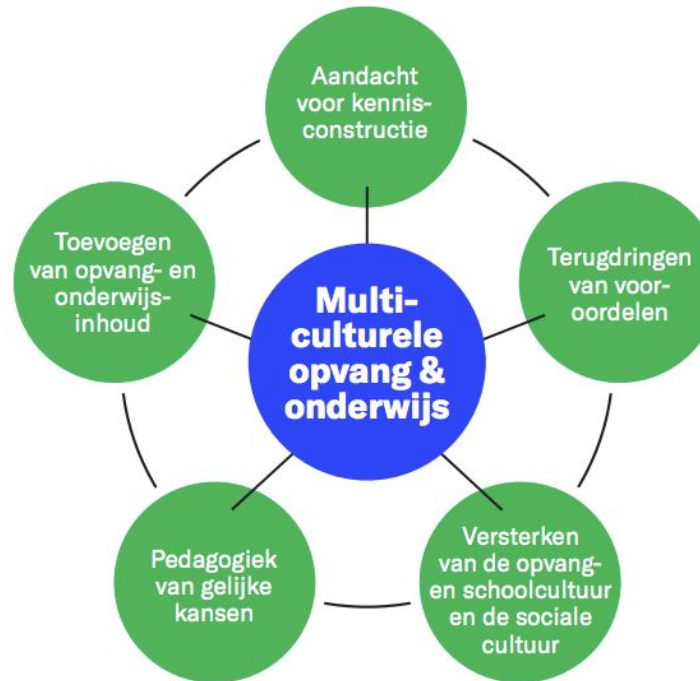
1. Zonova-breed kwaliteitsbeleid
2. Strategisch HRM-beleid
3. Inclusieve Kind Centra (IKC-vorming)
4. Diversiteit, inclusie en wereldburgerschap
5. PR en communicatie: Zonova als sterk merk
6. Innovatie en ondernemerschap
7. Professionalisering van de bedrijfsvoering

Toepassing modellen van Banks

Twee kerndelen van frameworks van James Banks:

- **Vijf Dimensies**
(wat te veranderen)
- **Vijf Fasen/Benaderingen**
(hoe diepgaand is de implementatie)

Vijf Dimensies:

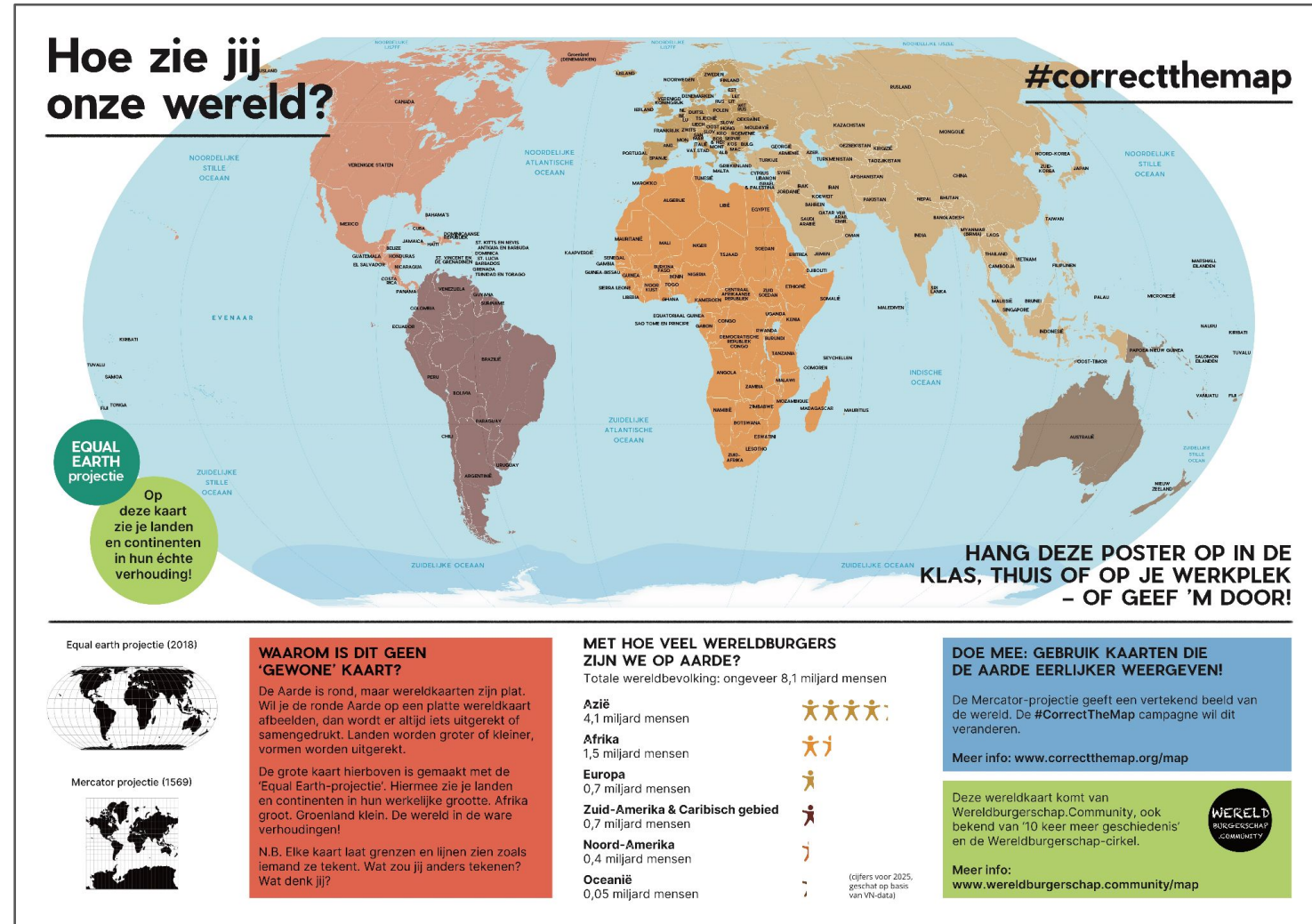
Figuur: Zonova

Vijf Fasen/Benaderingen:

- 1. Bijdragen-benadering**
(‘Contributions Approach’)
- 2. Additieve benadering**
(‘Additive Approach’)
- 3. Transformatie-benadering**
(‘Transformation Approach’)
- 4. Sociale Actie-benadering**
(‘Social Action Approach’)
- 5. Sociale Rechtvaardigheid-benadering**
(‘Social Justice Approach’ / ‘Multicultural Education Approach’)

Wereldkaart

- 1) Inhoud toevoegen, inhoud
- 2) Aandacht kennisconstructie, kritisch denken
- 3) Terugdringen vooroordelen, houding

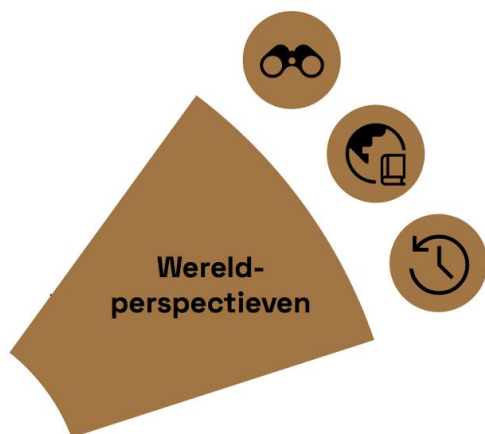
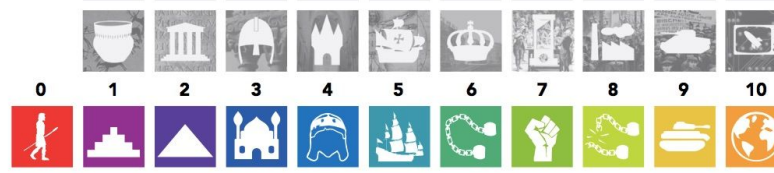

Banks: Eerste 3 dimensies

Dimensie	Kernvragen	Focus
1. Inhoud toevoegen	Wiens verhalen leren we?	Inhoud & representatie
2. Aandacht kennisconstructie	Hoe weten we wat we weten & welke rol spelen verschillende perspectieven, macht, etc.?	Kritisch denken
3. Terugdringen vooroordelen	Hoe kijken we naar anderen?	Houdingen & empathie

'10 keer meer geschiedenis'

10 KEER **MEER** GESCHIEDENIS

www.10keermeergeschiedenis.nl

10 TIMES MORE HISTORY

Some crucial aspects of history are barely taught at school, but are vital for our understanding of society and the world today.

Many history lessons mainly focus on "Western" history. What should we learn about other developments and perspectives?

This poster presents 11 time periods, each against the background of a world map revealing events, societies and individuals from across the world.

INVITATION

Hang this poster in your classroom, at home, at your workplace - or pass it on.

This poster is meant as an invitation to start a conversation. What happens when you change your perspective? What would an education system look like that pays more attention to world history and hidden perspectives?

WEIRD WORLD MAP?

'10 keer meer geschiedenis'

10 KEER^{MEER} GESCHIEDENIS

Bekend:

Prehistorie	Oudheid	Vroege Middeleeuwen	Hoge en Late Middeleeuwen	Renessancetijd en 16e eeuw	Gouden eeuw en 17e eeuw	Eeuw van de verlichting en 18e eeuw	Industrialisatie- tijd en 19e eeuw	Eerste helft 20e eeuw	Tweede helft 20e eeuw
tot 3000 voor Christus	3000 voor Christus tot 500 na Christus	500 - 1000	1000 - 1500	1500 - 1600	1600 - 1700	1700 - 1800	1800 - 1900	1900 - 1950	1950 - 2000
Tijd van jagers en boeren	Tijd van grieken en romeinen	Tijd van monniken en ridders	Tijd van steden en staten	Tijd van ontdekkers en hervormers	Tijd van regenten en vorsten	Tijd van pruiken en revoluties	Tijd van burgers en stoommachines	Tijd van wereld- oorlogen	Tijd van televisie en computers
									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

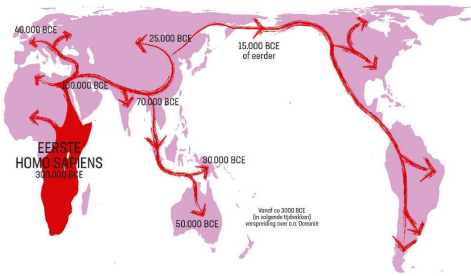
Alternatief:

										
Tijd van de eerste mensen	Tijd van jagers, boeren en eerste steden	Tijd van eerste beschavingen	Tijd van toenemende beïnvloeding en migratie	Tijd van grote rijken in Azië, Afrika en Amerika	Tijd van explosieve uitwisseling	Tijd van kolonialisme en handels-kapitalisme	Tijd van opstanden en revoluties	Tijd van emancipatie en onderdrukking	Tijd van wereld-oorlogen en zelfbeschikking	Tijd van globalisering en mensenrechten
Verspreiding homo sapiens over de wereld	Opkomst jagers, landbouw en steden op alle continenten	Opkomst eerste beschavingen op alle continenten	Zijderoute, opkomst Islam, uitwisseling Azië, Afrika en Europa	Mongolen, Malinezen, Inca's en meer	Wereldwijde uitwisseling mensen, dieren, planten en meer vanaf 1493	Roof, handel en uitbuiting op wereldschaal	Groei van imperia, opkomst rassentheorieën, grote opstanden & revoluties	Verzet tegen modern imperialisme	Oorlog, onafhankelijkheidsstrijd, verzet tegen kapitalisme	Dekolonisatie, aandacht voor mensenrechten, ongelijkheid en duurzaamheid
tot 10.000 BCE	10.000 tot 3000 BCE	3000 BCE tot 500 CE	500 - 1000	1000 - 1500	1500 - 1600	1600-1700	1700-1800	1800-1900	1900 - 1945	1945 tot nu

'10 keer meer geschiedenis'

10 KEER **MEER** GESCHIEDENIS

0 300.000 TOT 10.000 BCE Verspreiding Homo sapiens over de wereld **TIJD VAN DE EERSTE MENSEN**

Tijdvakken-overzicht: 12 keer les-inspiratie

Tijdvak 0 | LUCY & TRIJNTJE
Verspreiding van de allereerste mensen over de aarde

Tijdvak 1 | BOEREN EN STADBEWONERS
VAN URUK, INDUS, ANDES EN HUNEBEDDEN
Ontstaan van de landbouw en van de eerste dorpen en steden ter wereld

Tijdvak 2 | IMHOTEP, GILGAMESH & SPEERWERPER UIL
Een van de eerst bekende wetenschappers, het eerst bekende verhaal – en een vroege koning

Tijdvak 3 | FATIMA AL-FIHRI & WU ZETIAN
Een van de eerste universiteiten ter wereld – en handel via de Zijderoute

1 10.000 tot 3.000 BCE Opkomst jagers, landbouw en steden op alle continenten **TIJD VAN JAGERS & BOEREN & EERSTE STEDEN**

Tijdvak 4 | KONING MUSA, ACHTHERT JAGUARKLAUW & GENGHIS KHAN
Machtige rijken

Tijdvak 5 | 500 JAAR OUDE PRENTEN, DIE JE MOEILIK UIT 'JE HOOFD KRIJGT
Zo werd de wereld getekend na de reizen van Columbus

Tijdvak 6 | IN FORT ELMINA EN BATAVIA
WERDEN MENSEN TOT 'DINGEN' GEMAAKT
Handel in goederen en mensen – Europa, 'Oost' en 'West'

Tijdvak 7 | KOFI, TOUSSAINT LOUVERTURE, SOLITUDE, BONI & TULA
Opstanden op Haiti, op Curaçao, in Suriname en elders – richting afschaffing van slavernij

2 3.000 BCE tot 500 CE Opkomst beschavingen op alle continenten **TIJD VAN EERSTE BESCHAVINGEN**

Tijdvak 8 | MENSEN EN LANDEN ALS BEZIT – MACHT OVER DE WERELD
De Conferentie van Berlijn, het Cultuurstelsel, en wat we kunnen leren van katoen

Tijdvak 9 | ANTON DE KOM & MOHAMMAD HATTA
Antikoloniaal verzet en communisme

Tijdvak 10 | ROSA PARKS, MARSHA P. JOHNSON & NELSON MANDELA
Strijd voor mensenrechten, wereldwijd

Tijdvak 11 | JIJ? EN JOUW TIJDGENOTEN?
Hoe zie jij de toekomst?

'10 keer meer geschiedenis'

10 KEERMEER GESCHIEDENIS

Tijdvakken-overzicht: 12 keer les-inspiratie

Tijdvak 0 | LUCY & TRIJNTJE
Verspreiding van de allereerste mensen over de aarde

Tijdvak 1 | BOEREN EN STADBEWONERS VAN URUK, INDUS, ANDES EN HUNEBEDDEN
Ontstaan van de landbouw en de eerste steden

Tijdvak 2 | IMHOTEP, GILGAMESJ & SPEERWERPER UIL
Een van de eerste bekende wetenschappers, het bekende verhaal – en een vroege koning

Tijdvak 3 | FATIMA AL-FIHRI & WU ZETIAN
Een van de eerste universiteiten ter wereld – en handel via de Zijderoute

1 10.000 tot 3.000 BCE Opkomst jagers, landbouw en steden op alle continenten TIJD VAN JAGERS & BOEREN & EERSTE STEDEN

In de originele 10 tijdvakken heet dit tijdvak de 'Tijd van jagers en boeren'. Hieraan voegen we toe: 'en eerste steden'. De landbouw is vóór 3000 BCE op verschillende plekken ter wereld ontstaan: in Noordoost-Amerika, Midden-Amerika, in de Amazone en de Andes, in Mesopotamië, in Egypte, in de Sahel, in Ethiopië, in het huidige China, in de Indusvallei en in het huidige Indonesië. En rond 3000 BCE (circa 5000 jaar geleden) ontstonden ook al de eerste steden (in de Andes, in Mesopotamië, in de Indusvallei en in Egypte).

- Huidige 'kenmerkende aspecten' voor dit tijdvak:
- De levenswijze van jager-verzamelaar
 - Het ontstaan van landbouw en landbouwsamenlevingen
 - Het ontstaan van de eerste stedelijke gemeenschappen in Egypte

Les-inspiratie bij tijdvak 1 – Tijd van jagers, boeren en eerste steden

BOEREN VAN URUK, INDUS, ANDES EN HUNEBEDDEN

Ontstaan van de landbouw en van de eerste dorpen en steden ter wereld

Lesinspiratie

- Ga de boer op! Verzamel een paar producten van boeren uit de regio van de school, organiseer een tripje naar een boerderij of nodig een lokale boer uit in de klas. Laat de leerlingen nadenken over wat ze proeven. Maak samen een tijdlijn of kaart met daarop waar en wanneer de producten voor het eerst zijn verbouwd.
- Maak een virtuele stadentrip: ook op een wereldbol of wereldkaart Noord-China, de Amazone, Uruk, Ur, Mohenjo-Daro, de Sahel, Luxor of het Oude China. Kunnen de leerlingen in groepjes voor de verschillende gebieden een tekening, presentatie of reisgids maken van de eerste steden ter wereld? Hoe zien de gebouwen eruit, waar leven de mensen van, welke bezienwaardigheden, culturele hoogstandjes en tradities zijn het bewonderen waard?
- Vergelijk het leven van (1) de maker van het 'Mannetje van Willenstad' in Noord-Brabant (nu bijna 6500 jaar oud), (2) een bewoner van de stad Jericho op de Westelijke Jordaanoever / Palestina, of Çatalhöyük in Turkije, in de Neolithicum-periode, van twaalfduizend tot zesduizend jaar geleden en (3) je eigen dagelijkse leven. Maak een drieklok van deze drie personen in de eigen leefwereld.

Meer weten?

Lees meer over de Geschiedenis van de landbouw en de Neolithischerevolutie, bijvoorbeeld op Wikipedia.

Lees ook meer over Norte Chico (Lees hierover op Wikipedia alleen in het Engels), Uruk Ur en Eridu (Zie Unesco en Wikipedia), de Harappa-beschaving (Zie Scientias en Wikipedia) en Egypte (Zie bijvoorbeeld het artikel 'Het succes van het oude Egypte' bij het Historisch Nieuwsblad).

en wat we kunnen leren van katoen

10 KEERMEER GESCHIEDENIS

Tijdvak 6 | IN FORT ELMINA EN BATAVIA
DEN MENSEN TOT 'DINGEN' GEMAAKT
in goederen en mensen – Europa, 'Oost' en 'West'

Tijdvak 2 | ROSA PARKS, MARSHA P. JOHNSON & NELSON MANDELA
voor mensenrechten, wereldwijd

Tijdvak 7 | KOFI, TOUSSAINT LOUVERTURE, SOLITUDE, BONI & TULA
Opstanden op Haiti, op Curaçao, in Suriname en elders – richting afschaffing van slavernij

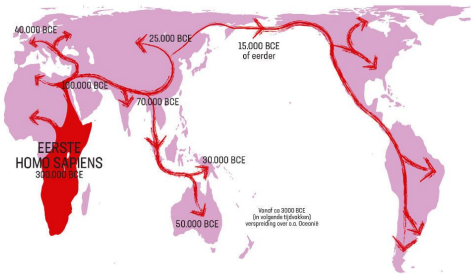

Tijdvak 11 | JIJ? EN JOUW TIJDGENOTEN?
Hoe zie jij de toekomst?

'10 keer meer geschiedenis'

10 KEER **MEER** GESCHIEDENIS

0 300.000 TOT 10.000 BCE Verspreiding Homo sapiens over de wereld **TIJD VAN DE EERSTE MENSEN**

Tijdvakken-overzicht: 12 keer les-inspiratie

Tijdvak 0 | LUCY & TRIJNTJE
Verspreiding van de allereerste mensen over de aarde

Tijdvak 1 | BOEREN EN STADBEWONERS
VAN URUK, INDUS, ANDES EN HUNEBEDDEN
Ontstaan van de landbouw en van de eerste dorpen en steden ter wereld

Tijdvak 2 | IMHOTEP, GILGAMESH & SPEERWERPER UIL
Een van de eerst bekende wetenschappers, het eerst bekende verhaal – en een vroege koning

Tijdvak 3 | FATIMA AL-FIHRI & WU ZETIAN
Een van de eerste universiteiten ter wereld – en handel via de Zijderoute

1 10.000 tot 3.000 BCE Opkomst jagers, landbouw en steden op alle continenten **TIJD VAN JAGERS & BOEREN & EERSTE STEDEN**

Tijdvak 4 | KONING MUSA, ACHTHERT JAGUARKLAUW & GENGHIS KHAN
Machtige rijken

Tijdvak 5 | 500 JAAR OUDE PRENTEN, DIE JE MOEILIK UIT 'JE HOOFD KRIJGT
Zo werd de wereld getekend na de reizen van Columbus

Tijdvak 6 | IN FORT ELMINA EN BATAVIA
WERDEN MENSEN TOT 'DINGEN' GEMAAKT
Handel in goederen en mensen – Europa, 'Oost' en 'West'

Tijdvak 7 | KOFI, TOUSSAINT LOUVERTURE, SOLITUDE, BONI & TULA
Opstanden op Haiti, op Curaçao, in Suriname en elders – richting afschaffing van slavernij

2 3.000 BCE tot 500 CE Opkomst beschavingen op alle continenten **TIJD VAN EERSTE BESCHAVINGEN**

Tijdvak 8 | MENSEN EN LANDEN ALS BEZIT – MACHT OVER DE WERELD
De Conferentie van Berlijn, het Cultuurstelsel, en wat we kunnen leren van katoen

Tijdvak 9 | ANTON DE KOM & MOHAMMAD HATTA
Antikoloniaal verzet en communisme

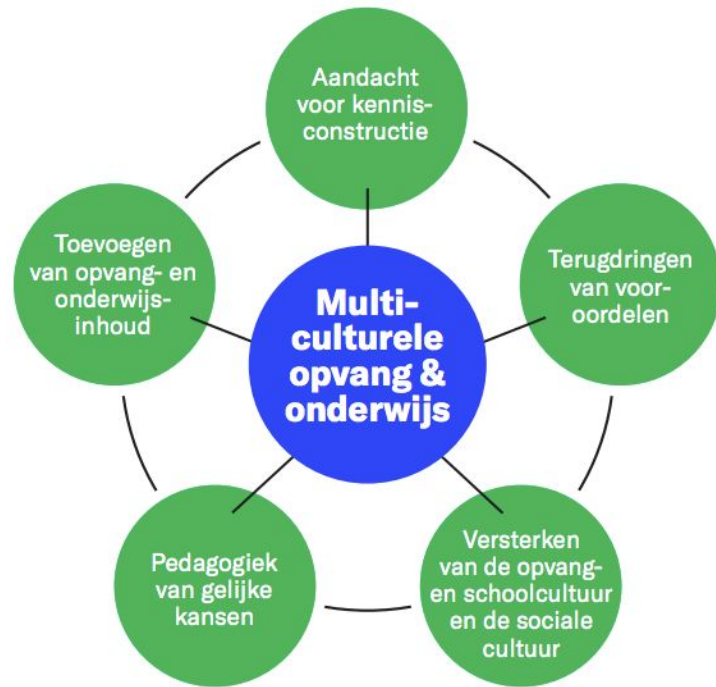

Tijdvak 10 | ROSA PARKS, MARSHA P. JOHNSON & NELSON MANDELA
Strijd voor mensenrechten, wereldwijd

Tijdvak 11 | JIJ? EN JOUW TIJDGENOTEN?
Hoe zie jij de toekomst?

Banks: Laatste 2 dimensies

Figuur: Zonova

- 1) Inhoud toevoegen
- 2) Aandacht kennisconstructie
- 3) Terugdringen vooroordelen

- 4) Pedagogiek van gelijke kansen**
- 5) Versterken empowerende cultuur**

Aansluiting bij Burgerschapsopdracht & Wereldburgerschap

‘Wet Actief Burgerschap en Sociale Cohesie’: samenvatting

Het onderwijs bevordert ‘actief burgerschap’ en ‘sociale cohesie’:

- op *doelgerichte* manier
- op *samenhangende* manier
- waarbij het onderwijs zich *herkenbaar* richt op:
 1. bijbrengen van *basiswaarden* van de democratische rechtsstaat
 2. ontwikkelen van sociale en maatschappelijke *competenties*

8 basiswaarden:

1. Vrijheid van meningsuiting
2. Gelijkheidsbeginsel
3. Begrip
4. Verdraagzaamheid
5. Afwijzen van onverdraagzaamheid
6. Afwijzen van discriminatie
7. Autonomie
8. Verantwoordelijkheidsbesef

Met een *schoolcultuur* in overeenstemming met basiswaarden waarin wordt gestimuleerd actief te *oefenen (oefenplaats)*, en een *omgeving* waarin leerlingen / personeel zich veilig en geaccepteerd voelen.

Aansluiting bij Burgerschapsopdracht & Wereldburgerschap

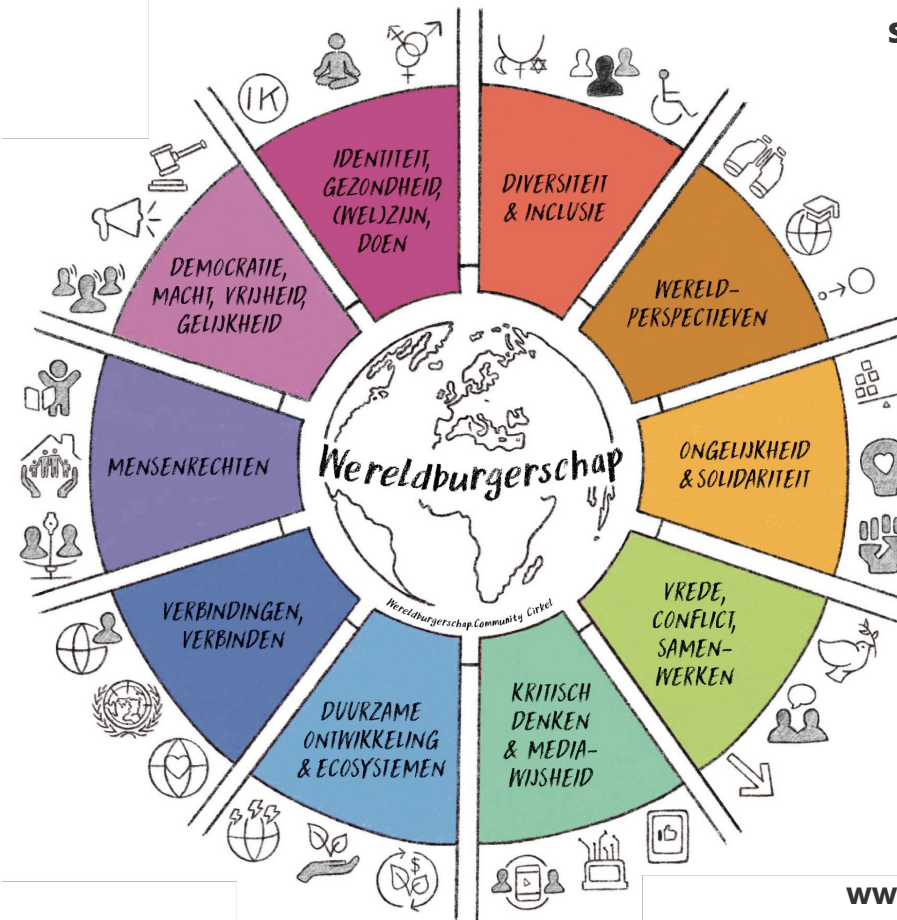
Wereldburgerschap in het onderwijs verankeren

Actief onderdeel uitmaken van:
je eigen omgeving,
de hele samenleving
en de wereld.

Met respect voor 3 principes:
Gelijkwaardigheid
Verbondenheid
Verantwoordelijkheid

- 1) Inhoud toevoegen
- 2) Aandacht kennisconstructie
- 3) Terugdringen vooroordelen

- 4) Pedagogiek van gelijke kansen
- 5) Versterken empowerende cultuur

WERELDBURGERSCHAP-CIRKEL
met 10 hoofdthema's,
subthema's en inspiratie-vragen

Foto: Sanne van der Most

Wereldburgerschap-cirkel:
www.wereldburgerschap.community/cirkel

PRIMAIR ONDERWIJS

Basisonderwijs editie

Voor leerkrachten in het primair onderwijs (po, sbo, so).

- ✓ Suggesties per bouw
- ✓ Werkvormen & praktijkcasussen
- ✓ Kinderboeken & jeugdliteratuur
- ✓ Verwijzingen naar lesmateriaal & musea
- ✓ Afgestemd op de nieuwe kerndoelen

VOORTGEZET ONDERWIJS

Middelbare school editie

Voor docenten in het voortgezet onderwijs (vo, vso, pro).

- ✓ Suggesties voor lessen & lesprogramma's
- ✓ Werkvormen & praktijkcasussen
- ✓ Verwijzingen naar lesmateriaal & musea
- ✓ Vakoverstijgende aanpak
- ✓ Afgestemd op de nieuwe kerndoelen

ONTWIKKELD VANUIT EEN BREDE SAMENWERKING MET ONDER ANDERE:

VERWEY Instituut
JONKER

Oberon
onderzoek | advies

IN OPDRACHT VAN HET MINISTERIE VAN OCW

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

THE UNIVERSAL DECLARATION OF Human Rights

Preamble Recognition of the inherent dignity and of the equal and inalienable rights of all members of the human family is the foundation of freedom, justice and peace in the world.

Article 1 All human beings are born free and equal in dignity and rights. They are endowed with reason and conscience and should act towards one another in a spirit of brotherhood.

Article 2 Everyone is entitled to all the rights and freedoms set forth in this Declaration, without distinction of any kind, such as race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national or social origin, property, birth or other status.

Article 3 To everyone the right to life, liberty and security of person.

Article 4 No one shall be held in slavery or servitude; slavery and the slave trade, and institutions based on slavery, are prohibited. No one shall be subjected to torture or to cruel, inhuman or degrading treatment or punishment.

Article 5 No one shall be subjected to arbitrary arrest, detention or exile.

Article 6 Everyone has the right to recognition as a person before the law.

Article 7 All are equal before the law and are entitled without any discrimination to equal protection of the law. All are entitled to a fair and public hearing by an independent and impartial tribunal in the determination of any criminal charge against them, or of their rights and obligations.

Article 8 Everyone has the right to an effective remedy by the competent national or international authorities.

Article 9 No one shall be subjected to arbitrary arrest, detention or exile.

Article 10 Everyone is entitled to a fair and public hearing by an independent and impartial tribunal in the determination of any criminal charge against them, or of their rights and obligations.

Article 11 (1) Everyone charged with a criminal offence has the right to be presumed innocent until proved guilty according to law. (2) In the course of a criminal trial, everyone is entitled to a fair and public hearing by an independent and impartial tribunal.

Article 12 No one shall be subjected to arbitrary interference with his privacy, family, home or correspondence, nor to attacks upon his honour and reputation. Everyone has the right to the protection of the law against such interference or attacks.

Article 13 (1) Everyone has the right to freedom of movement and residence within the frontiers of each country. (2) Everyone has the right to leave any country, including his own, and to return to his country.

Article 14 (1) Everyone has the right to seek and to enjoy in other countries asylum from persecution. (2) No one shall be subjected to persecution.

Article 15 (1) Everyone has the right to a nationality. (2) No one shall be arbitrarily deprived of his nationality nor denied the right to change his nationality.

Article 16 (1) Men and women of full age, without any limitation of race, colour or social condition, have the right to marry and to found a family. They are entitled to equal rights as to marriage, during marriage and at its dissolution. (2) Marriage shall be entered into only with the free and full consent of the intending spouses. (3) The family is the natural and fundamental group unit of society and is entitled to protection by society and the State.

Article 17 (1) Everyone has the right to own property alone as well as in association with others. (2) No one shall be arbitrarily deprived of his property.

Article 18 Everyone has the right to freedom of thought, conscience and religion; this right includes freedom to change his religion or belief.

Article 19 Everyone has the right to freedom of opinion and expression; this right includes freedom to hold opinions without restriction and to seek and to receive information and ideas through any media and regardless of frontiers.

Article 20 (1) Everyone has the right to peaceful assembly and to associate with others in the defence of their common interests. (2) No one shall be subjected to interference with his freedom of assembly or association.

Article 21 (1) Everyone has the right to take part in the government of his country, directly or through freely chosen representatives. (2) Everyone has the right of equal access to public service in his country. (3) The will of the people shall be the basis of the authority of government. This will shall be expressed through periodic and genuine elections which shall be held by secret ballot and shall ensure the free expression of the will of the voters.

Article 22 Everyone has the right to social security.

Article 23 (1) Everyone has the right to work, to free choice of employment, to just and favourable conditions of work and to protection against unemployment. (2) Everyone, without any discrimination, has the right to equal pay for equal work. (3) Everyone has the right to a fair and favourable remuneration which shall include compensation and benefits, such as social security, and to an increase of remuneration in accordance with circumstances and the individual contribution of each worker. (4) Everyone has the right to form and to join trade unions for the protection of his interests.

Article 24 Everyone has the right to rest and leisure, including reasonable limitation of working hours and periodic holidays with pay.

Article 25 Everyone has the right to a standard of living adequate for the health and well-being of himself and of his family, including food, clothing, housing, medical care and necessary social services, and the right to education.

Article 26 (1) Education shall be free, at least in the elementary and technical stages. (2) Education shall be directed to the full development of the human personality and to the strengthening of respect for human rights and fundamental freedoms. (3) It shall promote understanding, tolerance and friendship between nations, racial or ethnic groups and religions.

Article 27 (1) Everyone has the right freely to participate in the cultural life of the community, to enjoy the arts and to share in the scientific advancement of man. (2) Everyone has the right to the protection of the moral and material interests resulting from any scientific, literary or artistic production of which he is the author.

Article 28 Everyone is entitled to such other rights and freedoms as may be required for the full realization of the rights and freedoms set forth in this Declaration.

Article 29 (1) Everyone has duties to the community in which alone the free and full development of his personality is possible. (2) In the exercise of his rights and freedoms, everyone shall be subject to such limitations as are determined by law solely for the purpose of securing due recognition and respect for the rights and freedoms of others and of meeting the just requirements of morality, public order and the general welfare of the community. (3) These limitations shall be subject to the same review as the rights and freedoms themselves.

Article 30 Nothing in this Declaration shall be interpreted as authorizing any State, group or person to engage in any activity aimed at the destruction of any of the rights and freedoms set forth in this Declaration.

UNITED NATIONS

THE UNIVERSAL DECLARATION OF Human Rights

Article 1 Recognition of the inherent dignity and of the equal and inalienable rights of all members of the human family is the foundation of freedom, justice and peace in the world.

Article 2 Everyone enjoys all the rights and freedoms set forth in this Declaration, without distinction of any kind, such as race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national or social origin, property, birth or other status. Furthermore, it is essential that no distinction be made on the basis of the different expressions of the various people.

Article 3 It is essential that no one be subjected to torture, nor to cruel, inhuman or degrading treatment or punishment, that human rights should be protected by the rule of law.

Article 4 It is essential to promote the development of friendly relations among peoples.

Article 5 The peoples of the United Nations have in the Charter reaffirmed their faith in fundamental human rights, in the dignity and worth of the human person and in the equal rights of men and women and have

declared to promote social progress and better standards of life in larger freedom.

Article 6 No one shall be subjected to arbitrary arrest, detention or exile.

Article 7 No one shall be subjected to arbitrary arrest, detention or exile.

Article 8 Everyone has the right to an effective remedy and to a fair trial.

Article 9 No one shall be subjected to arbitrary arrest, detention or exile.

Article 10 Everyone has the right to a fair and public hearing by an independent and impartial tribunal in the determination of his rights and obligations.

Article 11 Everyone has the right to a fair and public hearing by an independent and impartial tribunal in the determination of his rights and obligations.

Article 12 No one shall be subjected to arbitrary interference with his privacy, family, home or correspondence, nor to attacks upon his honour and reputation. Everyone has the right to the protection of the law against such interference or attacks.

Article 13 Everyone has the right to freedom of movement and residence within the frontiers of each country.

Article 14 Everyone has the right to leave any country, including his own, and to return to his country.

Article 15 Everyone has the right to a nationality.

Article 16 Everyone has the right to marry and to found a family, which is the basis of the society.

Article 17 Everyone has the right to own property alone as well as in association with others.

Article 18 Everyone has the right to freedom of thought, conscience and religion.

Article 19 Everyone has the right to freedom of opinion and expression.

Article 20 Everyone has the right to peaceful assembly and to associate with others in the maintenance of their common interests.

Article 21 Everyone has the right to take part in the government of his country, directly or through freely chosen representatives.

Article 22 Everyone has the right to social security.

Article 23 Everyone has the right to work, to free choice of employment, to just and favourable conditions of work and to protection against unemployment.

Article 24 Everyone has the right to rest and leisure, including reasonable limitation of working hours and periodic holidays with pay.

Article 25 Everyone has the right to a standard of living adequate for the health and well-being of himself and of his family, including food, clothing, housing and medical care, and to education.

Article 26 Everyone has the right to education.

Article 27 Everyone has the right to the free enjoyment of his artistic, scientific and literary pursuits.

Article 28 Everyone has the right to the enjoyment of the fruits of scientific, literary and artistic achievements.

Article 29 Everyone has the right to the enjoyment of the fruits of scientific, literary and artistic achievements.

Article 30 Nothing in this Declaration shall be interpreted as authorizing any State, group or individual to engage in any activity aimed at the destruction of any of the rights and freedoms set forth in this Declaration.

UNITED NATIONS

Waar vind ik meer concrete aanpakken?

H

Database antidiscriminatie-interventies

<https://www.kis.nl/database-antidiscriminatie-interventies>

VOLLEDIG GEFINANCIERD VIA LANDELIJKE SUBSIDIE

Leer **schurende gesprekken** begeleiden met de **Wereldburgerschap-cirkel**

Training voor teams in PO, VO en MBO, op jullie eigen school, op maat voor jullie team.

Leer als team omgaan met gevoelige maatschappelijke thema's en verbind deze aan (wereld)burgerschapsonderwijs.

[Meer info aanvragen](#)

www.wereldburgerschap.community/schurende-gesprekken

Vragen?

Opdracht

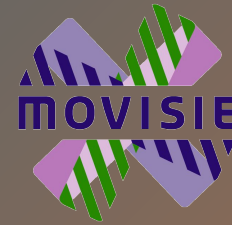
- Bedenk een school die je kent (of je eigen school/organisatie) en bespreek wat je daar zou kunnen verbeteren
- Overleg met buur

Uitwisseling

Preventie van discriminatie en racisme in het onderwijs

Kennisplatform Inclusief Samenleven en Movisie
Wereldburgerschap.Community

kennis en aanpak van
sociale vraagstukken

Kennisplatform
inclusief samenleven